

Izbaje vsak dan...
Izbaje vsak dan...
Izbaje vsak dan...

PROSVETA

Uredništvo in opredelila...
2827 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2827 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXI. Chicago, Ill., četrtek 2. februarja (Feb. 2), 1928. STEV.—NUMBER 27

Premogovniške kompanije nimajo sreče s stavkokazi

Stavkokazi se menjajo, kakor človek menja umazano srajco. — Eni prihajajo, drugi odhajajo. — Skrbni šerif.

Bellaire, O. — V premogovniški Dillon št. 1, lastnina Wheeling & Lake Erie železniške družbe, delajo stavkokazi. Odkar so pričeli delati s stavkokazi v premogovniku pred tremi tedni, so aretirali eno osebo, čes, da je stopila na tuj svet. Piketi so na svojih mestih. Produkcija pa ni izredno velika. Kompanija je odprla svojo prodajalno, biljardnico in brivnico. Trgovcem je dovoljeno priti v rudarsko selo, da ponudijo svoje blago na prodaj. A to je le bolj navidezno, da trgovci ne zabavljajo. Stavkokazi tako nimajo denarja.

Kako slabo gre s produkcijo, potrdijo kompanijski uradniki s svojimi govoricami. Oni izjavljajo, da bi se produciralo veliko več premoga, ako bi se stavkarji vrnili in sprejeli delo. Oni menijo, da bo stavkokazem vzelo več mesecev, preden bodo sposobni opravljati delo v premogovniku.

Zvezni, državni in okrajni oblastveni organi so se zbrali v velikem številu v Fairpoint-Banokovem distriktu, kajti uprava premogovnika Crabapple je raznesla vest, da bodo stavkokazi rudarji primarširali v velikem številu. Oblastveni organi so čakali in čakali, bilo pa ni nikogar. Na mestu so bile le regularne stavkovne straže.

Walter Johnson, ki vodi stavko pri tem premogovniku in v Providentu, je dejal, da dela v premogovniku Crabapple le 38 stavkokazi. Deset ali enajst jih pustilo delo zadnje dni, ker so spoznali, da delo v premogovniku ni niknik. Med onimi, ki so delo pustili, je bil tudi Albert Kidd, ki se je pritožil pri državnem pravniku, naj prepove njegovemu sinu delati v stavkokaznem premogovniku, ker se boji, da bo sin ubit.

Piketi poročajo, da v premogovniku pri Providentu producirajo okoli 650 ton premoga na dan. Kadar so največ producirali, so spravili iz jame 800 ton premoga. V tem premogovniku je delalo v normalnih časih le 315 rudarjev. Odkar so pričeli premogovniki obratovati s stavkokazi, jih je pa delalo v njem že več kot tri tisoč. To pokazuje, kakšni ljudje se ponujajo kot stavkokazi na eni strani, na drugi pa, kakšen je zaslužek.

Serif Hardesty in deputija Shaw in Baker so bili nemudoma pozvani k premogovniku Rosemary pri Flushingu. Ta premogovnik pripravljajo, da prične z njim delati s stavkokazi.

DELAVSKE ODŠKODNINSKE SKLAD NARASTEL ZA DVA MILIJONA DOLARJEV.

V blagajni je sedaj \$52,693,328.

Columbus, O. — Posebno poročilo o delavskem občudninem skladu, ki ga je izdal državni statistični biro, kaže na raste dvajset milijonov dolarjev. \$48,800,000 iz tega sklada je vloženih v razna posojila, ostala vsota je pa naložena na obresti v raznih državnih bankah.

Požar v papirnici.

St. Joseph, Mich., 31. jan. — Sinoči je v tem mestu do tal požarjal papirnica, last St. Joseph Paper Board kompanije. Škoda se cenil na \$300,000.

35 rudarjev zadušenih.

Batavia, Sumatra, 31. jan. — V premogovniku Sawarasu je večeraj izbruhnil ogenj in 35 rudarjev je bilo zadušenih v dimu in plinu.

Delavci v Milwaukee tudi občutijo depresijo

Število brezposelnih delavcev je veliko, pa pričeli so tudi zniževati mezd.

Milwaukee, Wis. — V tukajšnjem mestu se gospodarska depresija tudi občuti že precej dobro. Vsak dan se lahko vidijo delavci, ki zama hodijo od podjetja do podjetja in iščejo delo. Frank J. Weber, tajnik lokalne delavske strokovne organizacije Federated Trades Council, izjavlja, da je v mestu 30,000 brezposelnih delavcev. Vrhtega so v precejšnjem številu podjetij znižali tudi delavske mezd.

Velika beda med rudarji v Ohaju

Zelo rudarjev nimajo nikakršne zdravniške oskrbe pri porodih, ker ni denarja in drugih sredstev.

Bellaire, O., 1. feb. — Lokalne unijeke organizacije in razne dobrodelne družbe so sicer na delu, da zmanjšajo bedo med rudarji, toda vsa dela ne zmoro. Znamarjajo se posebno tenske, ki imajo postati matero. Otroci se rade v najprimitivnejših okoliščinah, matere so brez vsake zdravniške oskrbe v času poroda, ker vlada v rudarskih naselbinah vabodnega Ohia veliko pomanjkanje.

Splošen apel, da se odpravijo te razmere, je bil izdan na raznih materinskih klubih za pomoč. Zdravniški nečajo delati brezplačno, rudarji pa nimajo denarja, da bi poskrbeli za zdravniško oskrbo za svoje žene ob času porodov. Rudarji ne delajo še deset mesecev, prihranki, kolikor so jih sploh imeli, so pa poslali. Kljub splošni brezposelnosti, se pa še vedno rojstev v rudarskih družinah nprerastano več. Uradniki unije UMWA apelirajo na državni zdravstveni departament, naj podzame akcijo, da se zažestne razmere odpravijo. Dali se bo zdravstveni departament odzval na te apele, je še vprašanje.

Hickmanov proces

Nadaljne izjave o blaznosti.

Los Angeles, Cal. — Drugi dan obravnave proti Hickmanu, ki je ugrabil, zadavil in razkosal Parkerjevo deklico, so bile prečitane še druge zaprisežene izjave, ki pripovedujejo o ekcentričnosti njegove rodbine, posebno njegove matere. Večje število njegovih bivših sosedov in sošolcev iz Arkanzasa izjavlja, da se je Hickman še kot šolarček obnašal zelo čudno. Dva njegova učitelja sta tudi poslala izjavi, da fant ni bil normalen. Druga izjava je bila iz umobolnice v Little Rocku, Ark., kjer je bila njegova mati, Eva Hickman, dva meseca v letu 1913 pod opazovanjem, ko je hotela izvršiti samomor. Prišlo je tudi mnogo izjav o abnormalnem vedenju njegovega starega očeta na materini strani.

Obravnava bo vsekakor končana še ta teden.

Turčija zapira ameriško želo.

Carigrad, 1. feb. — Turški prosvetni minister je ukazal zapreti ameriško učilišče v Brusli iz razloga, ker so učitelji pridobili štiri turške učence za protestantsko krščansko vero. Nove turške postave prepovedujejo vsako versko propagando v šolah.

Samomor.

Carbondale, Ill., 1. feb. — John Robinson, farmar v bližini tega mesta, se je v terek obesil v kleti svojega stanovanja. Vzrok samomora so bile finančne potokeleče.

SLABA SLIKA GOSPODARSKEGA POLOZAJA

Ta slika prav nič ne soglasi s gospodarsko prosperiteto, ki je označevala republikanski političarji.

Chicago, Ill. — Zvezni delavski departament je po dal poročilo o zaposlenju tovarniških delavcev. To poročilo pokazuje, da se je število zaposlenih tovarniških delavcev zelo znižalo. V zvezi temu, da je padlo število zaposlenih delavcev, so pa ostale divide vidne delniški podjetij visoke.

Poročilo pokazuje, da je bilo v mesecu decembru leta 1927 zaposlenih 6,4 odstotkov manj delavcev kot v mesecu decembru leta 1926. Dalje poročilo pokazuje, da je bilo zaposlenih petnajst odstotkov manj delavcev kot je bilo povprečno število zaposlenih delavcev leta 1923. Z drugimi besedami to pomeni, da je koncem leta 1927 delalo v tovarnah pol milijona manj delavcev kot koncem meseca decembra leta 1926, milijon sto tisoč delavcev manj kot leta 1925. Manj delavcev pa ni zaposlenih le v tovarnah, ampak jih je tudi na železnih, in rudniških in pri delu na stavbah. Taka je tista republikanska prosperiteta, ki se ji pred enim letom zagajali tako slavo, kakor da bi v Ameriki živeli sami milijonarji.

Ako se vzame zaposleno število delavcev v letu 1923 za 100-odstotno, tedaj je bilo v letu 1927 zaposlenih le 93,6 odstotkov delavcev. V tovarnah je bilo leta 1927 zaposlenih skoraj tako majhno število delavcev kot leta 1922.

Naslednja tablica pokazuje, kako veliko je bilo število zaposlenih delavcev, akoni zadnjih trinajst let, ako se število zaposlenih delavcev v letu 1923 vzame za 100-odstotno:

Leto	Število zaposlenih	Izplačano v mezd
1915	97,0%	54,0%
1916	110,4	61,9
1917	115,0	76,5
1918	114,2	94,7
1919	108,2	103,4
1920	102,9	125,9
1921	85,1	80,0
1922	88,4	79,9
1923	100,0	100,0
1924	90,2	90,6
1925	91,2	93,4
1926	91,9	95,8
1927	83,5	92,4

Izplačana mezd nam najbolj pokazuje, koliko so prejeli delavci v celoti manj v mesedi. Številka se znižala samo za eno v mesedi, pa to pomeni še sto milijonov dolarjev. Ako poznamo ta ključ, tedaj vemo, da je bilo leta 1927 izplačanih osem sto milijonov dolarjev manj v mezd, kot leta 1923. Taka vsota pa že nekaj šteje. To pomeni, da so delavci prejeli osem sto milijonov dolarjev manj za nakup svojih potrebščin. Ako delavci prejmejo toliko manj v mezd, tudi kupijo toliko manj blaga, kolikor so prejeli v mezd. To pa le še povečuje gospodarsko depresijo.

Edino v tem se razlikuje letošnja depresija od depresije leta 1921, da "openaparji" še niso pričeli tako z zniževanjem mezd, kot se je to zgodilo leta 1921. Ampak kar se niso storili, bodo mogoče še začeli.

RUDARSKA POGAJANJA V ILLINOISU.

Chicago. — Harry Fishwick, predsednik rudarske unije v Illinoisu, je naznanil 31. jan., da rudarji te države bodo delali na temelju jacksonvillike mezdne lestvice do 1. aprila t. l. Pogajanja za novo pogodbo so zdaj v teku.

Železniški strojevodje pričakujejo odloka

Strojevodje so zahtevali povišanje mezd.

Washington, D. C. — Odborniki Bratovščine železniških strojevodil pričakujejo, da razsodišče poda svoj odlok ne kasneje kot dne 15. februarja. Razsodišče je namreč ravnokar zaključilo zaslišanje o zahtevah železniških strojevodil na južnovzhodnih železnih in ugovorih zastopnikov železniških družin.

Lani v mesecu juliju je bilo dovoljeno strojevodjem na vzhodnih železnih sedem in pol odstotka povišanja mezd. To se je doseglo a pogajanj. Na zapadnih železnih se ni storilo ničesar za uravnanje mezd železniških strojevodil.

Odborniki so branili svoje stališče pred razsodiščem brez odvetnikov in statističarjev. Zastopniki strojevodil so bili strojevodje, ali taki, ki so to službo opravljali akoni več let. Železniške družbe je zastopal dr. Chas. P. Neill.

Oče zabranil sinu stavkokazstvo

Očevi opomni niso nič izdali, pa se je oče poslužil oblasti, da mladostniku sinu prepovedal izvesti njegov namen.

Bellaire, O. — Zelo je bil presenečen državni pravdnik Wadwell, ko je preden stopil moč v petdesetih letih, ki je dejal, da mu je ime Kidd, svoj pravo ime je pa zamolčal, in zahteval od njega, da naj prepoveda, da njegov sin ne gre stavkokazstvo v premogovnik Crabapple blizu Fairpointa. Dejal je javnemu tožitelju, kaj naj on stori, ker ga sin noče ubogati. Oče se ni nikakor strinjal, da bi šel njegov sin delat kot stavkokaz in je zahteval, da javni tožitelj podzame potrebne korake.

Oče se je najprvo obrnil na Walter Jovicko, člana poddistriktnega odbora, in ga vprašal za svet. Ta mu je svetoval, naj se obrne na mladinsko sodišče. Oče ga pa ni poslušal in se je obrnil na državnega pravdnika. Oče pravi, da sin nima pojma o rudarskem delu in da bo najbrž ubit, ako prične delati v premogovniku. Sin je star šele 19 let.

RUDARJI V OHIU ZAVRGLI MORRISOV SISTEM.

Organizirani rudarji so na svoji seji izjavili, da ne sprejmejo kooperativnega načrta, ki so ga izdelali premogovniški baroni.

Nelsonville, O. — Premogovni baroni so obdržali pred par dnevi sejo, kjer so sklenili, da prično ponovno s delom, ako organizirani premogarji sprejmejo Morrisov kooperativni sistem med njimi in lastniki premogovnikov. Rudarji so pa na svoji seji sklenili, da ne marajo ničesar slišati o takem kooperativnem sistemu kot so ga predlagali premogovniški baroni. Izjavili so tudi, da se ne vrnejo na delo za nižjo mezd kot je določena v jacksonvilliki lestvici.

Morrisov kooperativni načrt vsebuje določbo, da se izvoli posebni izvršni odbor, v katerem bi bili premogarji in lastniki rovov reprezentirani po enakem številu zastopnikov. Ta odbor bi potem na vsake tri mesece določal mezd premogarjem na bazi cene premoga, ki bi prevladovala v tistem času.

Ako bi premogarji sprejeli Morrisov kooperativni sistem, bi to pomenilo uničenje njih organizacije, ker jo ta sistem ne dovoljuje.

Meloh avtomobil.

Chicago. — V januarju so ayt ubili 75 oseb v mestu in 81 oseb v okraju Cook.

MILINSKI TRUST PROTI FARMARSKI ODPOMOČI

Ima svoje parlamentarne zakulisnike v glavnem mestu.

Washington, D. C. — Milnarski trust tudi ne more prebaviti McNary-Haugenove predloge. Ako bo farmarjem omogočeno razvažati pšenico na tujesemski trge, ne bo milnarski trust kupoval pšenice po ceni, ki jo on diktira, farmarjem. Zato je opozicija milnarskega trusta razumljiva proti McNary-Haugenovi predlogi.

Pred aberničnim odsekom za poljedelstvo se je zglasil Sidney Anderson, bivši kongresnik iz Minnesote in zdaj predsednik organizacije milnarjev, h kateri pripada 85 odstotkov milnarskih kompanij. Prišel je pred odsek, da pove svoje pomisleke proti McNary-Haugenovi predlogi. Dejal je, da je ta predloga nevarna, da so milnarji naklonjeni le takim predlogam za odpoemoč farmarjem, ki so zdrave.

Odkaj so pa milnarji postali farmarji, govore v farmarjskih krogih, da se brigajo, kaj je zdravo, kaj nezdravo za farmarje.

Anderson se je nekoč izdajal za naprednjaka, v resnici je pa starokopitneš. Iz javnega življenja ga je pogrnala Nestranarska liga, farmarjska politična organizacija. Od tega časa je postal zagovornik milnarskih interesov. Ob času vsakega kongresnega zasedanja kulisari v Washingtonu.

Lindbergh tanje svoje rekorde

V desetih urah je švignil iz Venezuele tinoč mli daleč v St. Thomas. Levin se pripravil na polet na Dunaj.

St. Thomas, Virginjski otoki, 1. feb. — Lindbergh je večeraj preletel 1080 milj Karbinskega morja iz Venezuele v St. Thomas na Virginjskem otočju natanko v desetih urah kakor si je v naprej določil. Tukaj je padel iz zraka na golfno igrališče točno ob minuti. Sprejelo ga je 21 stroslov in posdravilo ga je 21 stroslov in topa, kakor da je prišel kak vladar.

New York. — Charles A. Levin, prvi prakomorski pasafir v letalu, poroča, da letošnje pomlad poleti s svojim monoplanom "Columbia" iz New Yorka naravnost na Dunaj. Letalo bo pilotiral namaki avijatik Comp.

NAPREDNI FARMARJI SO POSTALI AKTIVNI.

Prilavljajo se za politično kampanjo.

Plentywood, Mont. — Iz okraja Sheridan prihaja vest, da so se pričeli napredni farmarjski sveti gibati tu in v bližnjih okrajih. Letos bodo predsedniške volitve. Volili bodo tudi kongresnike in senatorje. To je vzrok, da so farmarji postali letos tako zgodaj aktivni. Pripraviti se hočejo dobro za volilno kampanjo, da nasujejo trnje na pot nazadnjaškim kandidatom.

ZELEZNIŠKA NEZGODA V ILLINOISU.

Okeji 20 oseb ranjenih.

Greenville, Ill. — Vlak na pennsylvanski železnici je v bližini te postaje skočil raz tir. Volitvi so se kupičili drug na drugega. Teško ranjenih je devet oseb, lahko pa okoli dvanajst. Nezgoda je povzročila zlomljena tračnica. Po nezgodi je prišel goreti obdavalni voz, toda ogorjeni so pogasili, preden se je razvil v požar.

Senat odglasoval za trgovske brodevoje

Privatni parobrodni interes poraženi. Coolidge najbrž vetrira načrt.

Washington, D. C. — Senatna zbornica se je v terek isrešla s 53 glasovi proti 31 za veliko trgovsko mornarico, katero ima financirati, posedovati in obratovati vlada Združenih držav. V ta namen se ima izdati vsota 250 milijonov dolarjev iz zvezne blagajne.

Zagovorniki administracije so krečevito pobijali predlogo, toda so propadli. Vlada je namreč mnega, da trgovsko mornarico razvijajo in kontrolirajo privatne družbe. Predloga gre naaj v nišjo zbornico, kjer bo nedvomno sprejeta, pričakovati pa je, da jo predsednik Coolidge vetrira.

Program nerovne delavske vlade

Opozicija skuša utrogolaviti vlado pod preveom, da je komunistična.

Onio, 1. feb. — Prva norveška delavska vlada je večeraj predložila parlamentu svoj program. Glavno točka deklaracije so, da se odpravijo vsi zakoni, ki so škodljivi in sovrašni delavskemu razvedu, da se reformirajo davki, tako da bodo največ davčnega bremena nosili oni, ki imajo največ dohodkov, kontno pa, da se odpravi vsako vojaško vešbanje in da se Norveška popolnoma razoroži.

Tamajna izjava vlade je, da je treba pretvoriti državo v socialistično družbo, kolikor je v danih razmerah mogoče.

Opozicija v zbornici naravno ni zadovoljna s takim programom in grozi, da isreče vladi nezaupnico. Delavska stranka, ki je prevzela vlado, je sicer najmočnejša stranka v parlamentu, nima pa absolutne večine, zato je močno, da zdrušena opozicija lahko izvrši svojo grožnjo.

Zdravnik uničil zdrave ženske

Chicago. — Miss Sadie Holland, 30letna stenografka, je imela skrivljene noge. V nadi, da dobi ravne noge, je šla k "specijalistu", dr. Henry J. Shirensou, ki se je oglašal kot plastični kirurg. Zdravnik je izvršil na nogah operacijo, ki pa je noge tako pokvarila in poleg tega povzročila gangreno, da ji je moral drugi zdravnik obe nogi odrezati v vrhu, da ji ohrani življenje. Ženska zdaj leži v kritičnem stanju v bolnišnici. Dr. Schireson je računal \$800 za "zdravljenje" nog, zdaj se pa bo moral zagovarjati pred sodiščem. Špecialist pravi, da je še več let "popravljal" noge in obraze, toda to je njegova prva nesreča.

V STAVKOKAZSKIH PREMIOVNIŠKIH DELO NEVARNO.

Pet stavkokazev je iz enega namoga premogovnika v bolnišnici.

Bellaire, O. — V bolnišnici se nahaja 36 bolnikov. Pet jih je bilo zaposlenih pri Monroe Coal kompaniji, ki obratuje premogovnik Webb s stavkokazi. Strojje so bili pobiti v premogovniku, peti je pa bolan.

Tročki predsednik sovjeta v izgnanstvu.

Berlin, 1. feb. — Nemška častnikarska aguntura poroča, da je bil Lev Trocki izvoljen predsednikom krajevnega sovjetskega kluba pridejvalcev bombaža v Vjernem, kjer se nahaja v izgnanstvu.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v sklepuju n. pr. (Jan. 31-1928) poleg vsakega imena na naslovi pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovito je pravilno, da se vam ne ustavi list.

POLOŽAJ NA STAVKOVNEM POLJU MEHKEGA PREMOMA.

Nekateri rudarji stanujejo v svojih lastnih domovih, ki so jih postavili s svojimi prihranki, ko so bili še boljši časi zanje. Nekateri živijo v kompanijskih hišah in zanje je bilo treba postaviti poročstvo \$750, da bo plačana najemnina. Na tisoče rudarjev in njih žen in otrok je pa bilo izgnanih iz kompanijskih hiš in zdaj prebivajo v barakah, ki jih je zanje postavila organizacija.

Samo v pittsburskem distriktu je po raznih poročilih več kot dvanajst tisoč oseb, ki so bile izgnane iz kompanijskih hiš in zdaj prebivajo v barakah, ki jih je zgradila rudarska organizacija. Podjetniki so z izgonom rudarjev, ki so prebivali po več let v kompanijskih hišah, prilili ogenj v olje.

Rudarske družine so obdarjene z deco. Te družine, izgnane iz kompanijskih hiš, morajo zdaj prebivati v enem prostoru, ki je razdeljen v deski v dva. Pred to steno iz desk, ki deli prostor v dva, je peč, ki greje oba prostora in na kateri se kuha, aka ima družina sploh kaj za kuhati. Zadaj za to steno je spalnica, v katero so stlačene postelje in ležišča.

Unija zalaga te družine s premogom, ki ga stavkarji nakopljuje v kakšnem bližnjem, malem premogovniku. Podpora v denarju je majhna, kajti število rudarjev na stavki je veliko. Ako bi vsak stavkujoči rudar prejel le dolar na teden, kar je toliko kot nič, in če bi bilo na stavki samo sto tisoč rudarjev, tedaj bi šlo samo za podporo v denarju sto tisoč dolarjev na teden, ali milijon dolarjev v deset tednih. Razume se, da v takih razmerah ni mika za otroke, ki je najvažnejši živež za prehranitev otrok. Iz tega se lahko razvidi, kakšna mora biti hrana za odrasle člane v družini. Kruh, fižol, močnik, korenje, semintje pa juha iz zelenjave tvorijo hrano stavkarjev. Razume se, da so otroci vedno lačni in podhranjeni. Tako je z materami, ki položijo žlico doli, da pride na otroke večji delež. Očetje si dostikrat stisnejo samo pas, kadar sedejo k mizi, na to pa zopet vstanejo in grede od mize proč, da ne gledajo te revščine, ki vpije do neba po odpravi.

Vzlicetemu, da sta taka revščina in trpljenje med rudarji in njih družinami, so rudarji odločni vztrajati v stavki, da rešijo svojo organizacijo. Celo žene in otroci so navdušeni in spodbujajo svoje očete, naj vztrajajo v stavki. Od ust pa grede besede: "Ne kompromisira s podjetniki."

Boj ni pričel večeraj ali pred večerajšnjim, ampak skoraj pred štirimi leti, ko so premogovniški podjetniki pod nekim pritiskom od strani Hooverja in delavskega tajnika podpisali takozvano jacksonvillsko pogodbo. Podjetniki so škripaje z zobmi podpisali to pogodbo z mislijo, da jo prelomijo ob prvi priliki in vržejo tako rokavico organiziranim rudarjem.

Prvi so bili Rockefellerjevi interesi, ki so prelomili pogodbo. To je bilo znamenje, da je pravi boj šele začel. Leto kasneje je že sledila Pittsburgh Coal kompanija, pri kateri so imeli in mogoče še imajo Mellonovi interesi glavno besedo. Vzlicetemu se je rudarska organizacija držala do dne prvega aprila, ko je potekla jacksonvillaska pogodba. Zdaj je zagrnelo od vseh strani. Podjetniki pod vodstvom "openšparjev" so se vpriili in izjavili, da se mora mezda znižati, preden podpisajo novo pogodbo.

Storjene so bile napake na strani rudarske organizacije še pred jacksonvillsko pogodbo in po nji. Ali sedaj ni čas za razmišljanje teh napak, kajti zdaj je boj na življenje in smrt, boj za ohranitev rudarske organizacije. Zdaj je treba združiti vse sile, da se "openšparjev" izjalovi njih načrt in rudarji zmagovito prestopajo najhujšo krizo v zgodovini njih organizacije. Kadar bo ta boj končan, tedaj je pa dolžnost vseh zavednih rudarjev, da se stvari v organizaciji izčistijo, da se ne bodo delale več take napake, kot so se delale zadnjih osem let. Prosveta je v člankih večkrat pokazala na te napake in izrekla, da se bodo nekega dne bridko maščevale nad rudarji. Ampak nanje ni bilo odmeva. Sedanja stavka in trpljenje, ki je v tej stavki združeno za rudarske družine,

mora izučiti rudarje, da morajo takrat, ko je mir, rekonstruirati svojo organizacijo, jo piliti in izboljševati, vdihniti ji preudarno in smotreno taktiko, ki ne odbije le podjetniških napadov, ampak vodi do zmage, kadar podjetniki vsilijo boj rudarjem.

VESTI IZ NASELBN

Poročilo pomožnega odbora.

Bridgeport, O. — Stavka se še nadaljuje in se nič ne ve kdaj je bo konec. Operatorji se poslužujejo vseh mogočih sredstev, samo da bi nas izstradali in uničili unijo. Par rogov že obratujejo pod neuničljivo lestvico, a nimajo uspeha razen v enem, kateri producira še precej premoga, četudi je še daleč od normalne produkcije.

Med stavkarji vlada velika revščina in pomanjkanje tako, da se ne more popisati. Z bratom Nace Ziembergerjem sva se o tem prepričala. Človeku stopi kar tema pred oči, ko vstopi v stanovanje stavkarja, kateri ima veliko družino. Nima ne obleke ne živil. Kar ti ljudje dobe od unije, ni vredno omenjati. Poleg tega pa so rojaki že lahko iz poročil sami videli, kako gre pri delitvi.

Tukajšnji pomožni odbor za slovenske stavkarje za vzhodni Ohio je prejel oblike in obuvale od sledečih oseb in naselbin: Od jugoslovanske soc. Zveze; od Klevelandске pomožne akcije, dve pošiljavi; od združenja Frances Zakovšek, North Chicago; od Frana Kovada, Nanticoke, Pa.; mrs. Thos. Gabrček, Klein, Minn.; in od Franka Perkota iz Milwaukeeja, Wis. Vse te pošiljave so prišle na moj naslov. Razdelili smo med sledeče naselbine: Neffs, Laferty, Ramsey, Pine Fork, Blaine, Glencoe, Powhatan Point, Belaire in Bridgeport, Ohio. Delitve se je vršila po najboljši razsodnosti in moči.

V slučaju, da katera omenjenih naselbin še dobi kakšno pošiljavo direktno, naj mi to sporoče, da bom vedel kako ravnati, da ne bo ena naselbina dobila več kot druga, kajti vse so menda enako prizadete. Potreba je velika, posebno za otroke. Prosim, da se to upošteva, da bomo lahko vršilo bolj pravilno in pošteno delo. Odbor gleda na to, da se najprej tam pomaga, kjer je potreba največja. Odbor za vzhodni Ohio se v imenu prizadetih stavkarjev zahvaljuje vsem darovalcem in nabiralcem za njih pošiljave in poštvalnost. Kajti s tem so pokazali, da se zavedajo v kakšnem položaju so nahajajo naši stavkarji, ko bijejo hud boj v Penni in Ohiju že deset mesecev.

Koliko so ti stavkarji že v tem prestali, tega pač ne morem tu navesti. Lahko pa rečem to, da če bodo oni zmagali, tedaj bomo tudi mi deležni njih zmage. Zato pa je pomoč sedaj najnujna, da ohranimo našo fronto na bojišču. Med Slovenci ni do sedaj še nobenih uskov, razen enega iz Laffertyja, kateri pa je nezaveden delavec.

Pripomniti moram še, da je sejo lepo od slovenskih žena po mestih, ki se toliko zanimajo za stavkarje s tem, da nabirajo darove. Lahko je ponosen vsaki mož ali oče, če ima takšno šeno ali hčer, ki razume delavski položaj in boj ki ga bijejo naši stavkarji.

Finančni poročilo bo dal predsednik pomožnega odbora brat Nace Ziemberger. Še enkrat hvala vsem in nikar nas ne pozabite v bodoče!

Bratski pozdrav! — Joseph Smoy, odbornik pomožne stavkovne akcije za vzhodni Ohio; R. F. D. No. 2, Box 7, Bridgeport, O.

Tri leta na stavki.

Imperial, Pa. — Vsaki dan čitam novice v Prosveti in vesti iz naselbin, ko poročajo iz stavkovnih naselbin. Povsod je slabo, povsod velika potreba. Kaj pa v naši naselbini Imperial? Že tri leta so minila, odkar nam je kompanija zaprla rove. Tako smo bili prisiljeni podati se na delo na ceste, ki jih grade v tem okraju in drugod. Toda ta za služek nam ni niti zadostoval, da bi se posteno preživeli. Kar se tiče obleke in plačevanja asesamenta, mislim, da ni nobena

naselbina toliko prizadeta kakor je ravno ta. V polstem času je že malo boljše, ker se kje dobi kakšno delo, toda pozimi pa je slabo. Od unije sem dobil \$2.50. Mislil sem si, kam naj obrnem to veliko vsoto!

Sedaj bo treba plačati asesament društvu. Kje naj vzamem denar? Bratje in rojaki, prikažite nam na pomoč v tej veliki bedi. Ako ne dobimo kakšne pomoči, tedaj smo prisiljeni se podati. Kakor vse izgleda, ne bo še kmalu konec stavke. Ravno danes smo imeli izredno sejo, na kateri smo izvolili zastopnika, kateri bo šel na konferenco, ki se bo vršila dne 8. februarja v Strabane-Canonsburgu. Izvoljen je bil Joe Jerman. Na konferenci se bo razpravljalo, kako v bodoče delati, da se pomaga tistim rojakom stavkarjem, ki so najbolj potrební.

Kojaki, držite se proč od rogov, ki obratujejo pod odprto delavnico. Nikar se ne dajte ujeti agentom, ki vas vabijo v to kraja. Delajmo skupno, da bo zmaga naša, da ohranimo unijo. Obenem pa še apeliramo na rojake širom Amerike, da nam prikažejo na pomoč v tej veliki bedi. Vse bo dobro došlo, obleka, obuvale in denar.

Pozdrav vsem stavkarjem! — Joe Jerman.

Collinwoodska razmišljanja.

Collinwood-Cleveland, O. — Leto 1927 je za nami in tako bilježimo naše uspehe, dobre in slabe, kaj smo vse imeli v naši naselbini to leto. Dobrega ne veliko. Bredposelnost je bila vedno velika. Zaman je bilo hoditi od tovarne do tovarne prodajati svoje moči za vsakdanji kruh. In ista brezposelnost vlada še danes v mestu Clevelandu. Mogoče se je pa tam pričelo nekoliko bolj obratovati, to je, v avtomobilski industriji, drugo je še vse skoro bi reke labalše.

Ravno pri tukajšnjih tvornici NYORR so bili sedaj doma vsi delavci za deset dni. S tem so jim dali vsaj priliko, da so tudi oni imeli svoje inventarje in delali račune za leto 1927. Tako je bilo in bo tudi še v bodoče, ker delavci smo vse premalo složni med seboj. V politično razredni boj ne verujemo. V obeh nekaterih je bolje, da si vsi, kot metla, potem si že "fajn". Ne vem, kdaj bomo delavci prišli do pravega dela med seboj. Koliko glav, toliko različnih mialí. In teh mialí oz. idej ne znamo strniti skupaj še pri mali organizaciji, kaj šele pri skupnem delovanju v prid nas vseh kot delavcev.

Socialistična stranka oz. socializem je nekaterim ljudem največji sovražnik. Ker si morebiti tega naziranja, si "no good", ampak moraš biti vse, ako hočeš, da boš upoštevan. Ne trdim, da je tudi nekaj takih ljudi med nami, ki v svojem slabem pojmovanju socializma zabredejo v nepravilno naziranje in tako trde, da so edino oni pravi taktični sodrugi, in da so morebiti ravno oni poklicani, da rešujejo vse.

Meseca januarja smo imeli različne delniške seje naših tukajšnjih domov. Ko človek opazuje te seje od strani, mora konstatirati, da se bomo morali še učiti, ako bomo hoteli imeti pravilno vodstvo. "Trubel" je v tem, da smo vsi vprek "prekajati", vsi se razumemo na postave, vsi se razumemo na parlamentarni red. Na neki seji smo imeli priliko celo slišati, da izmed cele zbornice, bilo nas je preko tristo, je edino eden poklican med nami, ki se razume na parlamentarstvo. Vsi drugi smo bili v njegovih očeh ignorantje. Medtem ko je drugi bil vsaj toliko mlí, da je dal izjemo, da ga le edino eden nadkrljuje na umevanje parlamentarstva in postav. Vse to se je vršilo na naših običnih sejah. Ljudje z enakim naziranjem biti videlji oz. učitelji — pač da človeku misliti. Taki ljudje so poklicani morebiti le za oviro hitrejšemu delu in razvoju celo-

te in nič drugega. Ker je morebiti moja ideja dobra, jo ne smeš podpirati, kljubuj samo za to, ker si jo se ti umislil in jo ne bom podpiral iz razloga, ker ni prišla od mene na dan.

Menda nikjer pa še nismo imeli takih praznih bojev kot ravno pri SDD. Odkar smo dom postavili, smo se ga oprizeli vsi tako, da je bilo joj skozi leto. Ljudje so bili zato rojeni, da so se zarotili proti direktoriju SDD v letu 1927. Ovirali so vse delovanje, katero je bilo v prid organizacije. Kdo je pa veliko pripomogel k vsemu temu, tudi vemo, pa za enkrat naj bo vse to še v grobišču. Upam, da letošnji direktorij bo deloval bolj složno kot direktorij leta 1927. Bo vsaj eksistiral, ker leta 1927 še eksistiral ni. Ravno tisti ljudje so bili največji kričači, ki so morebiti najmanjše posekali prireditve v SDD. Za nekaj jih vem, ki sploh niso bili noter skozi leto, eden celo na otvortvi ne, pa pride na delniško sejo in zeli upeljati v SDD nekaj, kar je proti principom delavstva. In ker je tudi noter upojal delavce, ki je proučeval nekoč komunistično naziranje in ker ima ta greh nad seboj, ni priporočljiv, da bi opravljal to delo, ne oziraje se če je sposoben ali ne. Ampak ven z njim!

Sicer pa naj preneham o tem, da ne razburim elementov. Poznajo jih menda vsi, za to pustimo jim veselje njih cokljanja. Udajmo se v voljo upanja, da jih enkrat mine, ko bodo še spoznali, da so bili v zmoti. U-pajmo, da splošno "revolucijo" smo prestali in čakajmo na uspehe iste.

— Opanovalec vsega tega.

Smrtina kosa.

West Allis, Wis. — Dne 22. januarja nas je pretresla žalostna novica, posebno še članstvo društva "Badgers" in ožje znanec ter prijatelj, ko se je za vedno poslovil od nas slovenski mladenič brat Edward Oblack. Bil je zelo pogumen mladnik, star komaj 17 let.

Bolenski, kiese je utihotapila v mlado telo, niti opasiti ni bilo do zadnjih par tednov pred njegovo smrtjo. Toda bilo je že prepozno. Starši so mu preskrbeli najboljšo zdravniko, kateri so mu nudili vse svoje specijelno pomoč. Izguba najmlajšega sina je starše potrla tembolj, ker jih je mnogokrat kratkočasil z izvajanjem godbe na glasovir. Zelo lepo je ubiral tipke, da so glasovi mlo doneli. Bil je tudi slikar, kajti njegove slike so prišete med izvrstna dela. Bil je naprednega mišljenja. Razpečeval je po hišah dnevnik "Milwaukee Leader" okrog sedem let. To je delal poleg rednega učenja na višji šoli, katero bi bil kmalu končal. Nadarjenega sinka bodo starši težko pogrešali.

Četudi je bil pokojni še mlad, je bil vseeno poznan in priljubljen med tukajšnjimi Slovenci in svojimi prijatelji kjerkoli. Bil je veselega značaja in veselega obraza. Mladenič je bil za njegovo starost izredno visoke postave. Na mrtvaškem odru je počival v krasni krsti, ki je bila posuta s številnimi venci in šopki svežih cvetlic. Pogreb se je vršil pod okrbno brata F. Ermenca iz Milwaukeeja na Forest Home pokopališče v sredo dne 25. januarja in v četrtek dne 26. januarja je bilo truplo upepeljeno.

Poleg članstva društva "Badgers" h kateremu je pokojni spadal od pričetka, se je udeležilo pogreba ogromno število ljudstva. Tri članice društva so nosile krasne vence pred krsto in člani mladinskega društva so ga nosili z bolesto v arcu in povesenimi glavami. Vrsta avtov je bila velika, od 60 do 70. Kapela na pokopališču je bila premla, da bi imeli vsi sedeže. Odelek socialističnega kluba "Naprej" mu je zapel "Blagor mu." Mladoneča melodija je pretresla živce vseh navzočih. Sobrata Martinšek in Komar sta zaigrala na orglje in gosli žalostinke tako ganljivo, da so solze zalile očesa navzočih. Predsednik mladinskega društva št. 584 pa je čital poslovilni govor najprej v angleškem, potem pa v slovenskem jeziku. S tem je društvo "Badgers" pokazalo, da je zmot-

no voditi mrtvaški sprevod in popolnoma izvršiti svojo nalogo.

Pokojnemu mladeniču blag spomin! Njegovim staršem ter sorodnikom pa naše globoko sožalje! — Joe Radelj st.

Uspeh veselice, zahvala itd.

Girard, O. — Tukaj je delo zelo težko dobiti. Slovenci so upošleni največ pri Ohio Leather kompaniji. Kdor ima delo, ga drži.

Pred kratkim se je tukaj vršila veselica z igro "Andrej in njegov zločin," katero je priredil soc. klub št. 222. Igro je vprizorilo dramsko društvo iz Farelle, Pa. Občinstvo je bilo zadovoljno z vprizoritvijo. To dokazuje, da je bila igra dobro izgrana. Ob koncu igre so nas igralci presenetili s par pesmi-mi, ki so jih zapeli pod vodstvom s. Franka Kramarja.

V imenu kluba se zahvaljujem dramskemu društvu za njih trud in poštvalnost. Najlepša hvala tudi udeležencem in vsem ostalim, ki so na katerikoli način pripomogli k uspehu. Ob priliki vam mi pomagamo. Udeležba je bila večja kot smo pričakovali.

Kot je razvidno iz časopisov in privatnih pism, se naši stavkarji nahajajo v velikem pomanjkanju v dolgotrajnem boju. Ker se sodrugi kluba št. 222 zavedajo tega, so darovali iz blagajne \$20. Denar je bil odposlan na pomožni odbor za vzhodni Ohio. Klub je prispeval tudi \$10 iz blagajne ko je bila zadnjič poslana vsota \$131 na gl. urad SNPJ. Naša dolžnost je, da jim še pomagamo. Njih zmaga bo naša zmaga in obratno. — John Kosla, tajnik kluba.

Zahvala za podporo.

Buget, Pa. — Od 1. aprila lanskega leta smo tukajšnji rudarji še vedno na stavki. Vskemu je lahko umljivo, da po tolikem času se pride v bedni položaj. Veliko pa je rojakov, ki nam pomagajo v naši borbi za obstanek.

Pred par dnevi sem dobil pismo od John Flisa iz Dickson Cityja, Pa. Priložena je bila poštna nakaznica v znesku \$20 s pripombo, naj se razdeli sledečim osebam: Josephu Kermelu \$8, mrs. Stelli Jamulevich \$5, Jimu Biroju \$2, George Packotu \$2, in družini Jenko \$3. Vsi smo bili iz arca veseli daru. Zahvaljujemo se vsem darovalcem iz Forest Cityja in Dickson Cityja ter okolice, posebno pa še nabiralca John Flisu in Anton Kosu.

Hvala vam za vašo poštvalnost in simpatije do nas stavkujočih premarjev. Živeli v imenu vseh — Steve M. Yenko.

Odbor v pomoč stavkarjem.

Pittsburgh, Pa. — Tukajšnje društvo "Združeni Slovani" št. 118 SNPJ je izvolilo odbor v pomoč stavkujočim rudarjem. Odbor ima nalogo sklicati skupno sejo z drugimi društvi v naselbini, da bo več uspeha za to prepotrebno stvar.

Zato apeliramo na rojake, da grede odboru vestransko na roke, ko vas obiščejo. Naši rojaki, ki so že deset mesecev na stavki, so potrebni pomoči takoj!

Pevsko društvo "Triglav", odsek društva št. 118 SNPJ, se zahvaljuje vsem, ki so se udeležili veselice dne 14. jan., kakor tudi hvatakim pevskim društvom "Javor" in "Sloga". Istotako hčerki Bostnar, posebno pa R. Mesnarju za njegovo poštvalno delo.

Društvo št. 118 vabi vse rojake na letni banket dne 4. feb. v Slovenskem domu. — A. Cankar.

S pota.

Dne 28. januarja zvečer je šla na nočno delo rojakinja miss Antonija Gorjanec, stara 20 let, v Chicagu in je bila na poti smrtno povožena od nekega avta. Mladinka je bila rojena na Elyju, Minn.

Pogreb se je vršil dne 1. februarja iz Gorjančeve hiše. Udeležil se je pogreba tudi brat Srebrnjak iz Calumeta, Mich., delegat na konvenciji SNPJ; on je bil stric pokojne. Iz Detroita, Mich., pa sta prišla na pogreb njena dva bratranca iz družine Srebrnjak. — Matija Pogorelec.

Panameriška farsa. V hladnem zatíšju Havane na topli Kubi zborujejo za tretji teden delegatje vseh ameriških republik na takozvanem panameriškem kongresu. Takih kongresov je že bilo pet. Vrše se vsakih pet let v imenu Panameriške (Vseameriške) unije.

Marsikateri čitatelj "Prosvete" niti še ne ve, da obstoji taka unija. Kdor se ni vedel, ni izgubil nič. Kajti Panameriška unija je velik nič. To je nekaka akademična parada pod očetuškim vodstvom Združenih držav. Politične barve nima, nima nobene oblasti — unija namreč. Kolikor ima Panameriška unija veljavne besede, je ta beseda v Washingtonu, kjer sta za stalno generalni direktor in "governing board"; stalni predsednik "boarda" pa je državni tajnik Združenih držav.

To je seveda "prav". Združene države so največja, najmočnejša in najbogatejša republika v uniji — in po tradiciji ter bojkem pravu ne more biti drugače; ako bi bilo, bi bilo smešno.

Kongres v Havani je tudi pokazal, kako je. Vse latinske republike so poslale svoje delegatje v belih civilnih oblekah, edino ameriška delegacija je prišla v frakih in cilindrih. Vse latinske delegacije so prišle na Kubo na privatnih parnikih, edino ameriška delegacija je pripelala na bojni ladji, katero je spremlilo sedem drugih bojnih ladij, torej cela flota jekla, topov in oboroženega moštva.

To je "prav". Zakaj bi se Amerika sramovala pokazati, da je ona boss Panameriške unije in njena zadnja beseda je kanon, če ne bo, unija tako paradiral kot je zapisano v Washingtonu, D. C.?

Položaj slavne "unije" je približno sledeči:

V Uniji je 21. republik. Dva-set republik je latinskih od Mehike doli do Argentine; ena republika je anglosaška. To je naša velika Dolarika. Kanada ni zraven, ker ni "svobodna", neodvisna, čeprav je danes v Kanadi morda več svobode in samovladja kot v vseh latinskih republikah skupaj, če namreč sodimo po standardu dolarske demokracije.

Latinske republike so, razen dveh ali treh, majhne deželice bajtarske sorte, ki imajo več strupenih kač kot ljudi na svojem teritoriju — in še ljudje so večinoma strupeni ali pravzaprav zastrupljeni. Primernejše ime za nekatere bi bilo indijanska republika, dočim večina — ali skoro vse — niso nikakršne republike. Na krmlilo so oligarhije ali vojske klike in brez malega vsi "predsedniki" umrejo v čevljih. Vse te indijanske latinske deželice so do grla zadolžene v New Yorku, vsled česar so finančne kolonije Združenih držav.

Panameriška unija bo res unija takrat, kadar se špansko-indijanskim in indijansko-španskim tlačanom v Srednji in Južni Ameriki posveti v glavi toliko, da bodo lahko izhajali brez trinogov in tirančkov. Takrat lahko pride do vseameriške federacije. Prej pa mora nekdo razviti industrije in moderno gospodarstvo južno od reke Grande. In če ne bodo ta "nekdó" Latinci sami, morajo biti Američani.

Vztrajajmo do konca!

South View, Pa. — Ze deset mesecev traja stavka, pa se nič ne ve, kdaj je bo konec. Toda prišel bo gotovo. In takrat se bodo sramovali svojega dejanja tisti, ki danes opravljajo nesramno delo akebstva, kajti nosili bodo ta pečat za vedno.

Tukaj je šel stavkolomniški Slovenec, kateremu ni bilo sile za obstanek, ker veliko je drugih, ki vztrajajo, dasi so v večjih stiskah. On je še precej premožen, pa se je podal na tako delo, katero mu bo za vselej utisnilo pečat nepoštenosti napram delavskemu razredu.

Pozdrav vsem zavednim delavcem! — Članica društva 255.

Opazovanje za "Prosveto"

Daniil Peira: UBIL SEM GA

"Da, ljubi moj," je nadaljeval doktor Lebleau, "bakteriološka raziskavanja, s katerimi se ukvarjam je nekaj let, so mikavna. Zastopam namreč drzno podmeno, da naše napake, naše strasti, pravzaprav prikriti, bolezn...

"Svojo ženo obožujem. To priznanje o moji ljubezni se vam morebiti zdi neprikladno, vendar pa je nujno potrebno za razumevanje tega, kar vam bom povedal. Lani osorej sva namreč povabila semkaj za dva meseca Marcela Beauduya. Bil je lep, zdrav, sportnik in očarljiv. Moja žena se ni kazala nedostopne — to sem naglo zapazil.

hitro vzkipi, sužnja svoježa živčevja otrovana z romantiko. Da sem odpodil Marcela Beauduya, bi bila šla z njim. In takšna misel me je pretvorila v slaboten stvor, nezmožen ostre poteze. Štirinajst dni sem bedno živel. Edino v delu sem mogel malce pozabiti svoje nadloge. Omenil sem vam, kakšne so moje raziskave, moja domneva o izvornih nekinih težavah in naravi strasti. Moja teorija je bila tistikrat že kolikor toliko potrjena, saj se mi je bilo posrežilo osamiti glivico, ki je po mojem mnenju vir pogubnega nagnjenja: igralake strasti.

ondan izoliral. Kakšna neusmiljena skušnjava!" Dr. Lebleau je za trenotek prenehal in položil roke nazvzdri. Potem pa s svojim jasnim glasom: "Podlegel sem. Neki večer sem mu vsiknil tekočino, roka pa se mi ni tresla. Dva tedna nisem ničesar ugotovil. A nekoga dne, ko se je Marcel Beauduy kratkočasil s skromnim pokermem med svojimi znanci, sem mu zapazil v očeh bolj divji izraz. Bole so mu nekam pretirano ravnale s kvartami. Njegovo kvartopisrstvo je doseglo višek: vsaka prilika mu je bila dobra, dirke kakor stave, in ker se ni bil kos ustavitvi svoji razvadi, je časoma kazal manj vneme za Simono. Ljublj je je seveda še, vendar nova strast je zmagovala prejšnjo, jo presegla, je dušila: dve enaki strasti pač ne moremo vsebovati. In ta notranji boj, ki sem mu prisostvoval, ta osupljivi poaskus psihopatologije bi mi bil vrnil nekdanjo radost, da me ni kruto skrbelo zdravje moje žene.

RAD BI IZVEDEL, kje se nahaja Frank Kus, doma iz Poštene vasi na Dolenjskem. Nekako pred 10 leti se je nahajal v South Forku, blizu Johnstowna, Pa. Cenj, rojake prosim, ako kdo ve zanj, da mi naznani, ako bi pa sam to čital, naj se mi oglasi, ker imam mu nekaj zelo važnega iz stare dopiskavice za sporočiti. Joe Srsen, Box 93, Cassville, W. Va. (Adv.)

Za vnetje ledvic in mehurja. Medle in šena, ki trpi na vnetje ledvic in mehurja, ki morajo po noči večkrat vstati, čustje bolečine in križu, ter imajo druge znake slabih ledvic in mehurja, najprej kupite... Agitirajte za "Prosveto!"

Redo Murrik: NEI OROFA BLAGAJA

In odkorakal je z zadovoljnim nasmehom. "Dobro me je obral dedec bedasti," se je gnetal vitez Ahac. "Le čakaj, prismođa mečnaka, vsačr okubim pa jaz tebe! Igral bom operanje in z večjimi kockami, male niso za tebe. Zdaš pa treba zopet k Aronu, da doblim kaj denarja."

Praden je stopil vitez Ahac iz obokane veže pri Veselim medvedu v Rožno ulico, je zagodetni jeodec kajpada še izginil; Doljanski pa ni obupal in ni ugibal dolgo. "Jahal je na levo. Ako bi bil nameraval iz mesta, proti Dolenjskemu, proti Pisanim vratom, bi bil krenil na desno. Na vsak način se guncja zdaže na svoji suhi kobili proti Gorenskimi vratom pri mostu. Potemtakem se mu ne mudi iz mesta. V naš Novi trg onkraj Ljubljance ga vabi vrag, pa nikamor drugam. In tam ga moram izvohati, pa naj se obeal sam Satan in vsa njegova peklenska zlahta!"

Zavil je v oglat, tesno prečno ulico. Pokrivala jo je debela plast sivklatega blata, tukaj strjenega, tamkaj zdrobljenega. Ozke podolgate hlebice so bile lesene vse od siemena do tal in krute večidel s slamo. Vendar se je dozdvalo vitez Ahacu, da prideva od teh okajenih vež, od teh najstih, očrnelih hlebic nekaj zanimivega in vdanega; zdelo se mu je, da prideva od teh tihih, sanjavih stank v teh mrakotnih kijukovitih uličkah nekaj udobnega, nekaj mirnozadovoljnega. Le redkokod je izstrel breg svoje prašno, žlaotno zelenje kakor uklet groznik proseče proti nemilostnemu nebu. Le malokje je pestrel pisan vrtec, par pedi plodne prati za pokumljeno ograjo. Ob kogaš je rasla trava, hirska zlatca, marjetica. V kote in ogale je bila zanesla sapa cele kupe prašu in usmiljeno vsaj nekoliko pokrila zavrtene čepihje, raztrgane čevlje, cunjje, gnile deske, staro šaro in nesnago. Povsodi je dihalo po zatohlini, trohnbni. Tuintam so bile dišavice posebno neprijetne: zaudarjalo je po dimu, po čreslu, po kožah, po loju. Le redkoma se je ganil zrak, zaprt v ozke tokave mestnih zidlin.

se klicali presiti petelini na kurjo korajšo. Povsodi naokoli so razbijala kladiva, vrebale pile, puhali mehovi, peli in žvižgali rokodelci. Za ogali so se čakali nesugarni belodani paglavci. Veseli, da jim v tem nevarnem času ni treba nič v šolo pri svetem Miklavžu, so si mladi junaki pogumno kazali fige in jezike, si zabavljali na vse pretege in iz polnih peršč kakor obsedeni strajali cele oblake grahu proti sovražniku. Ves razjarjen je kihal in kiel vitez Ahac in prepodil vse akupaj, Turke in kristjane. Mimo oklih in visokih hiš žabje ulice je prišel na precej prostorni trg pred staro zbornico. Skoraj nasredni trga pred rotovžem je stal mestni vodnjak, ki je dobival vodo z Golovca. Obsedevala ga je častitljiva stara lipa. Vitez Ahac se je nekoliko oddahnil; tukaj je bilo vse svetleje in prijazneje in manj zatohlo. Rahel piš je pozibaval zeleno lipo in visoko travo okoli vodnjaka. Na kameniti klopi so godeli v hladni senci pod košatim drevesom hrabri mečpaski strašniki in čuvali top. Vitez Ahac se je naemehnil hudomušno. "Kako vestno stražijo svoj top, lej, lej!" je dejal sam pri sebi. "Morda se boje, da jim ga ne saviče povodni mož ali pa celo njegova huda baba v unesano Ljubljano!" Pri vodnjaku so stale dekle in kuharice v pisanih krilih, zajemale vodo v vedrice in si v največji naglici pripovedovale velezanimive novice o svojih zaljubljenih gospodarjih in sitnih gospodinjah. Skrivoma pa so pogledavale zalega mladega mečnaka, ki pa ni pomagal tovaršem stražiti dragoceno orožje, ampak je le dremal in kipel na klopi. Mladenič je bil gizaavo našemarjen s svilnatimi trakovi, da so mu vihrali v sapeli, kakor bi hoteli odleteti od nevarnega kraja blizu topa. Na lipi so fanatično čivkali rasposajeni vrabci. Nasproti lipi in vodnjaka je zagledal vitez Ahac staro posopje z malim stolpom. Ondukaj, malone na sredi starega meeta, na sredi med Pisanimi vrati in Trančo, je stal ljubljanski rotovž s svojim akoraj dvestoletnim zidovjem. Ob šlroma odprtih železnih vratih sta viseli dve svetiljki, pa le bolj za paradó: prjigali so ji varčni Ljubljanci in le takrat, kadar je ponoč gorole kje v bližini. Na stenah so bile zamite, preperele slike: na prestolu žena z zavestnimi očmi, z mečem in tehtnico, podoba pravice; petelin, simbol budnosti; mečlan v železnem oklepu, s kratkim kopjem in buzdovanom; grba ljubljanskega mesta in deželnega kneza. Blizu vrat pod omreženim oknom sta stali klop bridkosti in pa železna kletka za tatove, tatice in druge nerodne uboge grošnike, ki niso znali o pravem času uti hudobnim mestnim biričem. Na tej klopi so tržne dni močni, izurjeni sodni hlapeci s šibami ali z zavozlanimi jermenimi tepekali natančno obojeone revaže in reva za pokoro zlikovcev in v priljubljeno brezplačno zabavo nerahločutnih gledalcev. Zdaž sta sedela tukaj dva redarja; prodajala sta dolgčas, zehala in prijazno božala drug drugega z dolgima sulicama, da ne bi zapala in nehala skrbeti za javni mir in red in varnost. V obo ogala sta bila vzdana kipa Adama in Eve; Evo je moral poljubiti vsak, ki je prvokrat prišel v Ljubljano. V prvem nadstropju so bila tri okna; ozka vrata so vodila na železen balkon, na oder aramote, kjer so razglašali in izvrševali manjšo obsodbo. Konec strešnih hlebov sta se spakovala dva neokusna zrnja. Nad streho je molel stolpek z mestno uro in veternico. Na trgu je še smeraj čepelo nekoliko prodajalk. Kmetice, kajtarice in vrtnarice iz krakovske in trovskve vasi, zlasti pa iz sempetrskega predmestja, so prodajale večinom domače selenjavo. Da ne bi povenila pod solničnimi žarki, so jo skropile; iz košar je curjala in kapala voda in odtehalo po ulici proti Ljubljani. Ko so zgledele babilnice vitez Ahaca, so se izkušale, da bi prevpila druga drugo: "Pomaranča iz Gorice! Suhe tržaške fige! Vipavske čebnje! Dober sir! Sladki mandelli! Jajca, jajca! Divje grice in globli!"

Doktor je prenehal govoriti in se je ustavlil s srepim pogledom pred steklenimi durmi. Potekla je minuta in suknoma, kakor da so se odrgala, so regnila vrata. V okviru je stala Simona Lebleaujeva bela ko zid, v roki pa je krčevito stiskala dnevnik. Stopila je naprej in s hripavim, strtim glasom, kakor zakričeli pod mučilnico, zavpila: "Filip, Marcel Beauduy je izvršil samomor!" Nadvse mirno je zdravnik odgovoril: "Kaj si hočeš, njegovo veselje do igranja ga je moralo pripraviti tako daleč." Tedaj pa je scela telebnila na tla, nalk drevesu, ki odneha pred sekuro. Medtem ko sva jo nesla na blazinjak, sem gledal Filipa Lebleauja: po trdem obličju so mu polzele svetle, tihle solze liki deževne srage po šipi. (N. K.)

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POŠILJATELJEM RAZNIH NAZVANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta kakoršnakoli naznanila in zahtevate o smrti, tedaj vselej povejte v pisnu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in imena posameznikov, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člani in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati, ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno časnikarsko vest, tudi v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se tega liče, šentivna ponudbe, prodaje, itd. Za vse take stvari se mora vedno povedati, da naj bo to oglas, kolikokrat naj se isti priobči in da bodete zanj plačali. Te pojasnila dajem radi tega, ker je to sklop konvencije, da se potem ravnamo val društva, člani, naročniki in upravnništvo lista. Prosim, da to upoštevate in se po tem ravnete. — Filip Godina, upravitelj. Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Preprečite bolezen s pozornostjo!

Vespevod — na poulični kari, v gledališču, sejah — ste obkroženi od ljudi, ki imajo prehad in kašelj, kateri se prijemlje. Život z zaprtico se ne more ubraniti nalezljivosti, valed tega rabite Trinerjevo grenko vino kot zanesljivo obrambo! To vam očisti čreva, oživila kri in ojača vse životni sistem. V vsah lekarnah. Pišite na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. po BREZPLAČNI VZOREC, priložite 10c za pošiljativne troške.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime ..... Naslov ..... Mesto 01

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Dec. 31-27) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo ravočasno, da vam lista ne ustaviemo. Ako lista ne prejme, je mogoče vstavljen, ker ni s plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega nazlova, pišite nam dopisnico in svedite stari in novi nazlov. Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.50 za eto, za pol leta \$2.40. Za mesto Chicago in Cicero a leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člani \$6.50. Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino. Mladinski List stane za celo eto \$1.20. Naročnico lahko tudi sami pošljete na nazlov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Celo svetovno vojno lahko vidite sedaj za \$3.95

Leto 1922 — je obhajanje 10 letnice premirja. Tu imate sedaj priliko dobiti celo serijo slik svetovne vojne, katere so se vedeleli vsi narodi sveta. V letu 1922 je 30 let od kar je kuzala strašna vojna in od kar se je razglasilo premirje. Da ostane v spominu ta velik dopadek, smo mi impertabilni vsi važni slik vseh velikih vojn v bitkah cele evropske vojne, katere lahko vidite vse kot naravno živo, potom našega izobiljavnega Homoscopa. Videli bodete stvari katerih niste še nikdar videli v vašem življenju in ki vam ostanejo kot spomin nek vam in vašim potomcem. Videli bodete krasno vajo in mesta uničena — velike ognje — bombardiranje — diranje boje za življenje vojakov v jarkih, mračna in blodna, velike napade na odprtem polju, mračna in blodna, klavne ljudi, splošno, nesahča artilerija — velike tanka, boje s strojnimi točniki, ladji in submarinark na morju. Bolejete se srhokopave in velike družaj karnozornih stvari. Čeli svetli svetli in HOMOSCOPE in 120 slik živno izdelani v lepih barvah. Cena je unilna na \$3.95. Zaposnite si, da imate samo čudovito število teh celih nastavov, kar so ti nastaji in se jih ne bo došlo več. Tudi napočite si onega te dana. GRAND NOVELTY CO., Dept. 48 1723 N. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

IZVRSTNA PRILIKA Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobiti list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCI, vredno \$5.00 — ako nam pošljete brez odbitka svoto \$8.00. Ali pa tri knjige: SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$8.00. To velja za člani S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$9.20. Lahko dobiti pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCE in HREBENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljejo \$4.60. Ali pa za \$3.00 polleta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani \$3.60. To vse velja za stare in nove naročnike. Vsak mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravništvo na nazlov: Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Ime ..... Naslov ..... Država ..... Čl. društva .....

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA. Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Pišite po informacije na nazlov: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA